

Natur og Miljø

Teknik og Miljø

Århus Kommune

Foto: Katrine Lewinsky Moestrup
Rundhøj liggende øst for Bysporet. Set fra Vest

Fortidens spor i Marselisborg skove

I de udstrakte skove syd for Århus findes mere end 300 spor efter vores forfædre. Nogle af dem kan føres helt tilbage til stenalderen. Gravhøje, marksystemer og andre spændende fortidsminder gemmer sig i den tætte skov. Ofte er de svære at få øje på og ligner naturlige bakker og hulninger i jorden. Så stil dig på tå eller læg dig på knæ og opdag nye spor.

Folderen viser dig hvor i Marselisborg skovene de forhistoriske spor skjuler sig. Når du følger ruten kommer du forbi bronzealderens store runde gravhøje, jernalderens marker samt 1800-tallets vejsystemer.

Ruten er ca. 4 km og følger skovens stier, der kun har få stigninger. Tag bus nr. 6 eller 103 til Frederikshøj Kro. I sommerhalvåret kan du tage nr. 19 til Varna Pavillonen.

Udarbejdet i 2008 af: Katrine Lewinsky Moestrup

Nr. 1 Varnahøjen

Varnahøjen er en gravhøj fra bronzealderen, men fik først det nuværende navn i 1800-tallet. Varna er navnet på en tyrkisk fæstning ved Sortehavet. En af Marselisborgs tidligere ejere, Chr. C. N. Gersdorff, var russisk officer og opkaldte i 1800-tallet en nærliggende vandmølle efter Varna. Senere blev Varna pavillonen bygget.

Nr. 2 Hulvejene ved Bysporet

Et ca. 400 m langt hulvejssystem starter nær iskiosken ved Frydenlund. Det forsætter op ad bakken til Frederikshøj og slutter ved Oddervej. Hulvejene menes at være en del af den gamle vej fra Odder til Århus. Denne vej var fuld af røvere, og flere er blevet myrdet på vej fra eller til Århus.

Nr. 3 Tribunehøjene

De tre gravhøje blev i 1864 brugt som tribuner, hvor musikkorps spillede. Anledningen var en fest i forbindelse med samlingen af militærtropper i Århus arrangeret af prins Ferdinand. Kan du høre dem spille?

Nr. 4 Ulvehovedet

En rundhøj udbygget til en langhøj i yngre stenalder. Dermed fik den form som et ulvehoved. Højen er også kaldet Flyvebakken, da den har været brugt som kælke- og skibakke.

Nr. 5 Dichshøj

Rundhøjen er opkaldt efter Kai de Cros Dich, der var spejderfører i 1910. Punktet blev brugt i forbindelse med forskellige øvelser for spejderne.

Nr. 6 Rumohrshøj

Tidligere lå her en lav stenklædt rundhøj, som blev kaldt Rumohrshøj. Hvem hun var, vides ikke. I højens side ses resterne af en gammel jordbænk. Højen er i dag forsvundet, men nyd udsigten.

Nr. 7 Hulveje fra Varna mølle

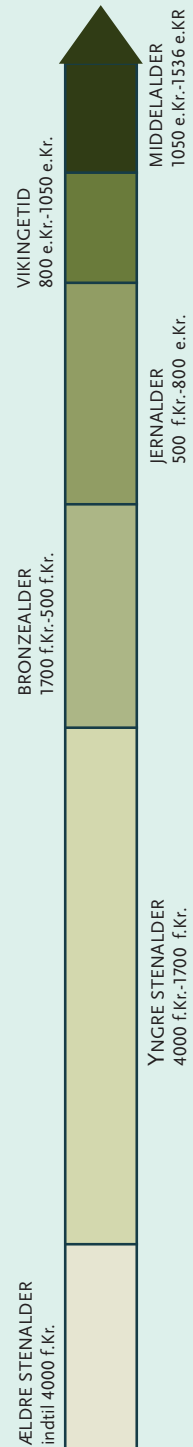
Hulvejene begynder ved den gamle Varna mølle, som lå ved Skambækkens udløb. Møllen blev bygget i 1592 og var i brug indtil 1890'erne. Det var en stampemølle, der blev brugt til forarbejdelse af skind. Man kan nemt forestille sig vogne fyldt med skind køre ned af bakken.

Foto: M. Thastrup
Langhøjen Ulvehovedet gemt i bøgeskoven.
Set fra nord

Natur og Miljø
Valdemarsgade 18
Postboks 79
8100 Århus C
Tel. +45 8940 2755
e-mail: nm@aarhus.dk

Gravhøje

De store runde gravhøje blev bygget i bronzealderen. De ligger ofte på bakkedrag, så de er synlige i landskabet. Hver høj er bygget af græstørv og omkranset af en stenkæde. De rummer tit flere begravelser og kan være udbygget flere gange. De ældste gravlæggelser er ofte i en trækiste og de yngste i urner. I kisterne blev den døde gravlagt med sit personlige udstyr, der typisk kunne være sværd og fine smykker.

Gravrøser

I slutningen af bronzealderen og i den ældre jernalder begravede man de døde under små stenbelagte rundhøje. De blev gravsat i urner, eller deres brændte knogler blev nedgravet i små fordybninger i jorden. I urnerne er der undertiden fundet lidt personligt udstyr, f.eks. en dragtnål. Ovenpå gravene blev lagt et tæt lag af håndstore sten. Op til otte personer kan være gravlagt under stenlaget. Stenlaget er i dag ofte dækket af jord og ikke synligt.

Foto P. Eriksen

En afdækket gravrøse vest for Morvadshus. Under den var otte begravelser

Foto M. Thastrup

Hulvej fra den tidligere Varna mølle. Set fra nord

Hulveje

Hulveje er veje, der er opstået som følge af mange års kørsel på det samme sted. Hestevogne har slidt jorden ned, hvilket har dannet en hulning. De fleste hulveje her i skoven stammer fra 1800-tallet.

Terrasseagre

Terrasseagre er små marksystemer fra jernalderen. På dette tidspunkt begyndte man at dyrke landbrug mere intensivt. Denne type af ager er opstået ved dyrkning af skrånende terræn. Jorden er ved pløjning blevet jævnet ud og har dannet små terrasser. Markerne afgrænses foruden af en kant, hvor marksten ofte blev smidt.

Højryggede agre

Højryggede agre kan føres tilbage til den sidste del af vikingetiden. Denne form for dyrkning blev brugt op til 1800-tallet. Agrene fremstår som lange volde, op til flere hundrede meter lange, op til 16 m brede og 20-75 cm høje. De er fremkommet ved, at man har pløjet jordfurer ind mod hinanden. De ses i dag som små bølger i skovbunden.

